

R O Z S U D O K

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Rudolfa Čirča a JUDr. Ľubora Šeba v právnej veci žalobcu **V. S.**, bývajúceho v P., proti žalovanému **H. B. P., a.s.**, so sídlom v P., **o zaplatenie 70 960 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 10 C 174/2005, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 7. februára 2007 sp.zn. 5 Co 294/2006 v spojení s opravným uznesením z 15. mája 2007 sp.zn. 5 Co 294/2006 rozhodol

t a k t o :

Dovolanie žalovaného **z a m i e t a .**

Žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobou z 30. augusta 2005 sa žalobca domáhal, aby Okresný súd Prievidza uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu 70 960 Sk spolu s úrokom z omeškania ako aj náhradu trov konania. Splnenia povinnosti sa domáhal podľa § 5 ods. 2 písm.d/ vyhlášky č. 19/1991 Zb. o pracovnom uplatnení a hmotnom zabezpečení pracovníkov v baníctve dlhodobo nespôsobilých na doterajšiu prácu (ďalej len vyhláška č. 19/1991 Zb.). Poukázal na to, že v dôsledku choroby z povolania bol počnúc septembrom 2002 preradený na inú vhodnú prácu. Podľa uvedenej vyhlášky mu preto vzniklo právo na odstupné vo výške priemerného zárobku. V priebehu konania (v priebehu odvolacieho konania) žiadal svoj nárok na odstupné

posúdiť podľa Kolektívnej zmluvy uzavretej medzi odborovými organizáciami žalovaného a žalovaným.

Okresný súd Prievidza rozsudkom z 20. júna 2006 č.k. 10 C 174/2005-53 žalobu zamietol keď mal za to, že žaloba nie je dôvodná, pretože vyhláška č. 19/1991 Zb., z ktorej sa žalobou uplatnený nárok vyvodzuje, už nebola účinná v čase preradenia žalobcu na inú prácu.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo 7. februára 2007 sp.zn. 5 Co 294/2006 v spojení s opravným uznesením z 15. mája 2007 sp.zn. 5 Co 294/2006 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 17 740 Sk brutto so 16 % úrokom z omeškania od 1. novembra 2002 do zaplataenia a sumu 53 220 Sk brutto s 13 % úrokom z omeškania od 1. augusta 2003 do zaplataenia a náhradu trov konania v sume 18 928,50 Sk k rukám JUDr. J. V., advokáta do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Stotožnil sa so závermi súdu prvého stupňa, že v čase prevedenia žalobcu na inú vhodnú prácu v podzemí bola už vyhláška č. 19/1991 Zb. neúčinná. Dospel však k záveru, že žalobcom uplatnené právo bolo možné priznať na základe Kolektívnej zmluvy uzavretej medzi odborovými organizáciami žalovaného a žalovaným na obdobie od 1. apríla 2002 do 31. marca 2003. V bode X.9. predmetnej kolektívnej zmluvy sa žalovaný zaviazal poskytnúť zamestnancom, ktorí stratili vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánu štátnej zdravotnej správy alebo sociálneho zabezpečenia spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu alebo ju nesmú vykonávať pre ochorenie chorobou z povolania alebo pri ohrození touto chorobou alebo dosiahli na pracovisku určenom záväzným posudkom príslušného orgánu hygienickej služby najvyššiu prípustnú expozíciu, alebo u ktorých došlo k zmene zamestnania z dôvodov uskutočňovania útlmového programu, hmotné a sociálne zabezpečenie s odkazom na zákon č. 98/1987 Zb. o osobitnom príspevku baníkov v znení zákona č. 160/1989 Zb. a na vyhlášku č. 19/1991 Zb. o pracovnom uplatnení a hmotnom zabezpečení pracovníkov v baníctve dlhodobo nespôsobilých na doterajšiu prácu. Poukázal na to, že kolektívna zmluva je dvojstranný právny úkon, jej obsah vychádza z autonómneho postavenia zmluvných partnerov a z princípu zmluvnej voľnosti. Kolektívna zmluva je platná dňom podpisu zmluvných strán na tej istej listine a účinná je prvým dňom obdobia, na ktoré sa uzatvára a končí uplynutím tohto obdobia, pokiaľ doba účinnosti niektorých záväzkov nie je v kolektívnej zmluve dojednaná odchyľne. Podmienkou platnosti kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa je doložený zoznam zamestnávateľov, za ktorých bola uzavretá. Predmetom úpravy kolektívnej zmluvy je

spravidla výhodnejšia úprava v porovnaní so zákonom alebo iným pracovnoprávnym predpisom. Zákon č. 2/1991 Zb. o kolektívnom vyjednávaní stavia podnikovú kolektívnu zmluvu i kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa na úroveň prameňa práva. Po podpise sa kolektívna zmluva stáva záväzným právnym predpisom s rovnakými právnymi následkami ako zákon. Kolektívna zmluva je pre zmluvné strany záväzná (§ 5 ods. 1 zákona č. 2/1991 Zb.). Nároky, ktoré z nej vzniknú jednotlivým zamestnancom sa uplatňujú ako ostatné nároky zamestnancov z pracovného pomeru a možno ich vymáhať súdnou cestou. Na tomto nič nemení ani skutočnosť, ak hmotné a sociálne zabezpečenie zamestnancov je v nej upravené odkazom na právny predpis, ktorý už predtým stratil účinnosť. Nemožno totiž vylúčiť, aby predmet úpravy kolektívnej zmluvy účastníci dohodli aj takouto formou. Podľa dispozície ustanovenia X.9. kolektívnej zmluvy účinnej v rozhodnom období, ak nastanú v hypotéze tejto normy uvedené podmienky, vznikne zamestnávateľovi povinnosť poskytnúť zamestnancovi hmotné a sociálne zabezpečenie aj vo forme odstupného v rozsahu uvedenom vo vyhláške č. 19/1991 Zb. Z týchto dôvodov mal odvolací súd za to, že žaloba na zaplatenie odstupného, výška ktorého medzi účastníkmi nebola sporná bola podaná dôvodne.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný. Navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/O.s.p.). Podľa jeho názoru článok X.9. predmetnej kolektívnej zmluvy má iba deklaratórny charakter a nezakladá osobitný nárok zamestnanca na plnenie. Predmetné ustanovenie kolektívnej zmluvy iba odkazuje na nároky zamestnanca podľa príslušných právnych predpisov. Keďže vyhláška č. 19/1991 Zb. stratila zrušením Zákonníka práce (zákon č. 65/1965 Zb.) svoju účinnosť, nie je možné na jej základe poskytnúť zamestnancovi hmotné zabezpečenie pri zmene zamestnania zo zdravotných dôvodov. Vytýkal odvolaciemu súdu, že priznal žalobcovi nárok podľa kolektívnej zmluvy bez hlbšieho skúmania jej obsahu. Podľa žalovaného záver prijatý odvolacím súdom o absolútnej záväznosti ustanovení kolektívnej zmluvy teda o jej konštitutívnej povahe ako celku s rovnakými právnymi účinkami ako zákon, by viedol pri výklade niektorých ustanovení tejto zmluvy k absurdným záverom. Účelom ustanovenia bodu X.9. kolektívnej zmluvy, pokiaľ išlo o odstupné podľa vyhlášky č. 19/1991 Zb., nebolo dohodnúť plnenie nad rámec právnych predpisov, ale informovať zamestnanca o jeho právach a povinnostiach vyplývajúcich z pracovných predpisov, resp. deklarovat' jeho nároky. Žalovaný bol toho názoru, že i v prípade, že by bod X.9. kolektívnej zmluvy zakladal osobitný nárok na plnenie, bolo by potrebné predmetnú časť kolektívnej

zmluvy posúdiť ako neplatnú, z dôvodu jeho rozporu so zákazom diskriminácie ustanoveným v § 3 ods. 1 a 2 Zákonníka práce v znení platnom v čase prevedenia žalobcu na inú vhodnú prácu.

Žalobca sa k dovolaniu žalovaného nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), za ktorého koná zamestnanec s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.) proti rozsudku, ktorý možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z ustanovenia § 241 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a uplatneným dovolacím dôvodom vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania vymedzenými v § 237 O.s.p. a inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vady podľa § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (rozhodlo sa vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát), ani iné vady, majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, neboli žalovaným namietané a nevyplývajú ani z obsahu spisu.

Dovolací súd potom preskúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného žalovaným vrátane jeho obsahového vymedzenia.

Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 242 ods. 2 písm.c/ O.s.p. je také posúdenie, pri ktorom odvolací súd na zistený skutkový stav

aplikoval nesprávny právny predpis alebo správne použitý právny predpis nesprávne vyložil alebo nesprávne aplikoval. V danej veci dovolací súd v rozhodnutí odvolacieho súdu také pochybenie nezistil.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne a výstižne vysvetlil dôvody, z ktorých mal za to, že nároky zamestnanca vzniknuté na základe kolektívnej zmluvy, o aký nárok v danej veci išlo, sa uplatňujú a uspokojujú ako ostatné nároky zamestnancov z pracovného pomeru a možno ich vymáhať súdnou cestou. Dovolací súd nepovažuje za dôvodné námietky žalovaného, že článok X.9. predmetnej kolektívnej zmluvy má iba deklaratórny charakter, že nezakladá osobitný nárok zamestnanca na plnenie, a že jeho účelom je len informovať zamestnanca o jeho právach vyplývajúcich pre neho z iných pracovnoprávných predpisov. Podľa dispozície ustanovenia bodu X.9. kolektívnej zmluvy účinnej v rozhodnom období, t.j. v čase, kedy došlo k zmene pracovného zaradenia žalobcu v dôsledku choroby z povolania, ak nastanú v hypotéze tejto normy uvedené podmienky, vznikne zamestnávateľovi povinnosť poskytnúť zamestnancovi hmotné a sociálne zabezpečenie, okrem iného aj vo forme odstupného v rozsahu uvedenom vo vyhláske č. 19/1991 Zb. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že hmotné a sociálne zabezpečenie zamestnancov je v nej upravené odkazom na právny predpis, ktorý už predtým stratil účinnosť. Treba prisvedčiť záveru odvolacieho súdu, že nemožno vylúčiť, aby predmet úpravy kolektívnej zmluvy, resp. jej časti účastníci dohodli aj takouto formou.

V preskúmvanej veci sa posudzovala iba otázka, či žalobcom uplatnený nárok na zapltenie odstupného, ktorý bol uplatnený na tom základe, že žalobca stratil vzhľadom na svoj zdravotný stav podľa lekárskeho posudku spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu a v dôsledku tejto skutočnosti bol prevedený na inú prácu, nevyplýva bez ďalšieho aj z iného právneho predpisu než z vyhlášky č. 19/991 Zb. (sám žalobca v odvolacom konaní žiadal svoj nárok posúdiť podľa príslušnej kolektívnej zmluvy), odvolací súd správne dospel k záveru, že takto uplatnený nárok má svoj právny základ v ustanovení bodu X.9. kolektívnej zmluvy účinnej v rozhodnom období. Za nenáležitú považuje dovolací súd námietku žalovaného v dovolaní, že bod X.9. predmetnej kolektívnej zmluvy je neplatný pre jeho rozpor so zásadou zákazu diskriminácie zakotvanej v ustanovení § 13 Zákonníka práce. O diskrimináciu ide vtedy, ak dochádza k rozdielnemu zaobchádzaniu s jednotlivcami, ktorí sa nachádzajú v obdobných situáciách bez objektívneho a rozumného zdôvodnenia. Predmetom úpravy bodu X.9. zmluvy je výhodnejšia úprava tých zamestnancov, ktorí stratili vzhľadom na svoj

zdravotný stav podľa lekárskeho posudku alebo rozhodnutia orgánov štátnej správy alebo sociálneho zabezpečenia spôsobilosť vykonávať doterajšiu prácu, alebo ju nesmú vykonávať pre ochorenie chorobou z povolania alebo pri ohrození touto chorobou alebo dosiahli na pracovisku určenom záväzným posudkom príslušného orgánu hygienickej služby najvyššiu prípustnú expozíciu, alebo u ktorých došlo k zmene zamestnania z dôvodov uskutočňovania útlmového programu.

Z uvedeného vyplýva, že dovolanie žalovaného bezdôvodne vytýkalo odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutie je vecne nesprávne. Keďže dovolací súd nezistil ani vady konania podľa § 237 O.s.p. ani iné vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, uvedený opravný prostriedok ako nedôvodný zamietol (§ 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O.s.p.).

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanému, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 141 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd napriek tomu žalobcovi nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože mu v súvislosti s týmto konaním žiadne trovy nevznikli a ani nepodal návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy tohto konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. apríla 2008

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :